

דבר העורכים

אנו שמחים להגיש לקוראים את הכרך החמישי של *הגירה*, המוקדש לנושא של תיירות חינוכית, ובעריכת העורכת האורחת, פרופ' לילך לב-ארי מהמכללה האקדמית לחינוך, אורנים ומאוניברסיטת בר-אילן. לילך לב-ארי היא ראשת הרשות למחקר ולהערכה באורנים, עמדה בעבר בראש קהילת הגירה ודמוגרפיה באגודה הסוציולוגית הישראלית, ופרסמה עבודות רבות על הגירה, על ישראלים בחו"ל, ועל תיירות חינוכית.

כרך זה מוקדש לזכרו של פרופ' אריק כהן מאוניברסיטת בר-אילן שהלך לעולמו בטרם עת בעיצומה של עשייה ברוכה, ושמאמרו המתפרסם כאן הוא אחד האחרונים שהוא הספיק לכתוב ולערוך בעומק, בהתלהבות, ובקפידה שאפיינו אותו. יהי זכרו ברוך.

חלק מהמאמרים המוגשים כאן הוצגו לראשונה בכנס הבינלאומי על הנושא "תיירות חינוכית יהודית: מקורות מרובים, נתיבים ויעדים" שנערך במכללת אורנים ב-25 ליולי 2013, בשיתוף פעולה עם האגודה האמריקנית למחקר מדעי-חברתי על יהדות (The Association for the Social Scientific Study of Jewry - ASSJ).

רעיון הכנס הועלה לראשונה במועצת המנהלים של ASSJ, במגמה להדק את המפגש ואת שיתוף הפעולה בין חוקרים אמריקנים וחוקרים ישראלים בנושאים בעלי עניין משותף. בשנים האחרונות, אחד ההיבטים המרכזיים, הן בעשייה החינוכית, הן במחקר אודותיה, מתרכז במספר הרב של צעירים יהודים ממדינות שונות בעולם, ובראש וראשונה מארה"ב, המבקרים בישראל במסגרת תכניות תיירותיות-חינוכיות מאורגנות. מפעל חינוכי נוסף מפגיש צעירים רבים, מישראל וממדינות אחרות, במסגרת ביקורים באתרים המרכזיים שבהן התקיימה שואת יהודי אירופה במהלך מלחמת העולם השנייה.

חוויות אלה תועדו בכמות גדולה למדי של פובליציסטיקה, ואף בדוחות מחקר, מרביתם במסגרת הארגונים המעורבים ישירות בעשייה תיירותית-חינוכית. בד בבד ניכרת עלייה במספר עבודות המחקר העוסקות בנושאים אלה בראיה שיטתית וביקורתית ולאור מסגרת מושגית רב-תחומית רחבה יותר. מעניינת גם השאלה האם חוקרים בעלי רקע שונה והמשולבים בסביבות אקדמיות ואחרות במדינות שונות – לרבות בארה"ב ובישראל – רואים את הקורה בשטח והשלכותיו בראיה משותפת או מזוויות שונות.

כרך זה, אף על פי שלא כל היוזמים והמשתתפים בכנס באורנים בסופו של דבר ניאותו למסור את תרומותיהם הכתובות לדפוס, מספק חתר רחב למדי של גישות – עיוניות או מעשיות יותר – למכלול הסוגיות של תיירות חינוכית יהודית בימינו, תוך כיסוי של מגוון פרויקטים, לרבות הגדול שבהם, *תגלית*, גישות מחקר והפקת לקחים שונות, ואזורי התייחסות שונים בעולם. אנו מקווים שכרך זה ישמש חומר רקע והתייחסות מועיל לכל המעוניינים להבין טוב יותר את התיירות החינוכית היהודית, מקורותיה, נתיביה ויעדיה.

העיתון המקוון *הגירה* מתפרסם בחסות המכללה האקדמית רופין וקהילת הגירה ודמוגרפיה באגודה הסוציולוגית הישראלית. כרכים עתידיים של *הגירה* יכללו לסרוגין מאמרים המוקדשים לנושא ממוקד, ולמגוון נושאים. כרך 6 יכלול אוסף כללי של מאמרים בנושאי הגירה, בעוד כרך 7 יעסוק בעובדים זרים במדינת ישראל, בעריכת פרופ' רבקה רייכמן מאוניברסיטת חיפה.

סרג'ו דלה-פרגולה

רחל שרעבי

עורך ראשי

עורכת משנה